

3.3.3 Perceel 3: Een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving

Leefomgevingskwaliteit

Eén van de publieke belangen die centraal staat in de Luchtvaartnota 2020-2050 is het verbeteren van de leefomgevingskwaliteit.

Onder 'leefomgevingskwaliteit' wordt in dit kader verstaan: de staat van de lokale en regionale omgeving van luchthavens en de gebieden onder luchtvaartroutes, die van invloed is op de gezondheid van en aantrekkelijkheid voor mens en natuur, en die onder invloed staat van de luchtvaart.

Het doel ten aanzien van het publieke belang leefomgevingskwaliteit betreft een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving voor mens en natuur. Dit wordt nagestreefd door het verminderen van de negatieve gezondheidseffecten van luchtvaart. Dit betreft met name geluidhinder en emissies (met uitzondering van CO₂).

Programma leefomgevingskwaliteit

Om invulling te geven aan de ambities ten aanzien van het verbeteren van de leefomgevingskwaliteit rond luchthavens is de directie Luchtvaart een programma Leefomgevingskwaliteit gestart. Binnen dit programma wordt toegewerkt naar een nieuw beleidsstelsel van normen en maatregelen dat gezamenlijk de negatieve effecten van de luchtvaart op de omgeving aantoonbaar vermindert en dat aansluit bij de beleving van de omwonenden van luchthavens. Dit gebeurt langs de lijnen van drie beleidsthema's: vliegtuiggeluid, stoffenuitstoot door luchtvaart en ruimtelijke kwaliteit rond luchthavens.

Eind 2020 is een advies van Pieter van Geel verschenen over een toekomstig overleg- en governance model voor leefbaarheid gerelateerde vraagstukken rondom Schiphol. Hierin wordt gepleit voor de ontwikkeling van een basisleefkwaliteit rondom Schiphol ten behoeve van de individuele bescherming van omwonenden. Dit past binnen de bredere maatschappelijke context om meer oog te hebben voor de menselijke maat in beleid en borging van de bescherming van het individu. Het is de bedoeling deze individuele bescherming binnen de beleidsontwikkeling een plek te geven.

(Luchthaven) specifieke vraagstukken

Het generieke beleid uit het programma leefomgevingskwaliteit zal worden uitgewerkt voor Schiphol en de regionale luchthavens van nationale betekenis en worden vastgelegd in luchthaven(verkeer)besluiten. Deze specifieke uitwerking en vastlegging vindt plaats binnen het project Schiphol, het programma Schiphol dat recentelijk is opgericht t.b.v. het veranderen van het luchthavenverkeerbesluit, het project Lelystad airport en de afdeling Luchtruim en regionale luchthavens.

Onderdeel van het traject tot vaststelling van een luchthaven(verkeer)besluit is het door de luchthaven opstellen van een milieueffectrapportage (MER). De rol van bevoegd gezag voor het MER is binnen IenW belegd bij het directoraat-generaal Milieu en Internationaal (DGMI). Vanuit die rol zal ook DGMI onder dit perceel mogelijk opdrachten uitzetten.

De bovengenoemde afdelingen, projecten en programma's kunnen ook zelf de behoefte hebben om een (plan)MER te laten opstellen.

Expertise

De gevraagde dienstverlening ziet zowel op generieke beleidsontwikkeling als specifieke vragen met betrekking tot de verschillende luchthavens en omvat de volledige breedte van leefomgevingskwaliteit.

De gevraagde expertise is uiteenlopend. Dit betreft expertise op het terrein van vliegtuiggeluid, geluidhinder, externe veiligheid en luchtvaartemissies (met name ultrafijnstof, stikstof en zeer zorgwekkende stoffen). Daarnaast is ook kennis nodig van ruimtelijk beleid, mitigerende maatregelen zoals isolatie en leefomgevingsbeleid (bv Omgevingswet en NOVI) rondom luchthavens.

Aanbestedende dienst moedigt samenwerking aan en benadrukt de behoefte aan een integrale benadering in de advisering in dit perceel. Opdrachtgever heeft namelijk behoefte aan zowel de specialistische kennis over regelgeving, techniek en de vak methodes voor berekenen van waarden als aan de kunst van het samenspel tussen de verschillende facetten en om deze vanuit de omgeving te benaderen.

Contra-expertise en beleidsevaluatie

Negatieve gezondheidseffecten van luchtvaart staan volop in de politieke en maatschappelijke belangstelling en berekeningen en rekenmethodes staan regelmatig ter discussie. Daarom is binnen dit perceel regelmatig behoefte aan het uitvoeren van contra-expertise of een beleidsevaluatie. Expertise van de verschillende aspecten van leefomgevingskwaliteit is hiervoor benodigd. Uiteraard is onafhankelijkheid hierbij essentieel. Contra-expertise zal altijd door een andere partij moeten plaatsvinden dan de partij die de oorspronkelijke analyse of opdracht heeft uitgevoerd. Dit geldt zowel voor oorspronkelijke opdrachten onder de raamovereenkomst als bijvoorbeeld voor opdrachten die in het kader van een m.e.r.-procedure ten behoeve van de initiatiefnemer zijn uitgevoerd. De "aannemer" dient de onafhankelijkheid aan te kunnen tonen om elke schijn van belangenverstrengeling te voorkomen.

Voorbeelden van opdrachten:

- Project specifieke berekeningen op het terrein van geluid, externe veiligheid en stoffenuitstoot
- Advisering gezondheidsaspecten en leefbaarheid
- Effectonderzoek verschillende beleidsopties vermindering geluidhinder
- Verkennend onderzoek individuele bescherming
- Effecten mitigerende maatregelen op (overdracht van) geluid op de omgeving
- Advies ruimtelijk beleid in relatie tot luchtvaart
- Advisering en berekeningen beoordeling MER luchthavens
- Advisering bij totstandkoming van regels en artikelen in luchthaven(verkeer)besluiten
- Advisering diverse vragen over emissies van stoffen en het proces en inhoud om te komen tot een natuurvergunning
- Opstellen (plan)MER

(Note: de **geel** gearceerde tekststukken zijn de wijzigingen ten opzichte van de tekst in par. 3.3.3 van het Beschrijvend document)